

ТЕХНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Реєстраційний номер: 0120U100393

Роки виконання: 2020 – 2022 рр.

Назва пріоритетного напрямку: Педагогіка і психологія освітнього процесу.

Науковий керівник: О.В. Онопрієнко, доктор пед. наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко.

Найістотніші наукові результати проведеного дослідження

О.В. Онопрієнко,
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник

У 2021 році науковці відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко реалізували формуально-коригувальний етап дослідження «Технології компетентісно орієнтованого навчання в початковій школі». Завдання етапу полягали в розробленні технологій формування та оцінювання особистісних і навчальних результатів навчання учнів початкової школи на засадах компетентісного підходу; перевірки ефективності розроблених технологій.

- *уперше розроблено* перелік об'єктів формуального і підсумкового контролю й оцінювання результатів навчання з мовно-літературної, математичної і природничої галузей у Новій українській школі; вибудовано їх ієрархію; дидактико-методичні вимоги до створення діагностувальних завдань для формуального та підсумкового оцінювання результатів навчання з різних освітніх галузей на основі їх провідних цілей;

- *розроблено:* види інтеграції (повна інтеграція; тематична; за видами діяльності), описано їх змістові й технологічні характеристики, розроблено критерії та індикатори порівняльної ефективності різних способів інтегрованого навчання; розроблено читацькі практики формування прогностичних умінь молодших школярів у процесі використання технології поетапного опрацювання текстів різних видів та елементів стратегії розвитку критичного мислення учнів. *Розроблено та запроваджено* в освітню практику систему компетентісно орієнтованих завдань прогностичного змісту з урахуванням циклів навчання, вікових особливостей становлення й розвитку пізнавальних процесів, понятійного мислення, мовлення учнів 2–4 класів; обґрунтовано ефективні методи і прийоми формування прогностичних умінь під час опрацювання художніх та інформаційних текстів; передумови застосування вербального і смислового прогнозування. *Розроблено* технологію формування в молодших школярів умінь досліджувати науково-художній текст, виокремлено структурні складники технології: концептуальну, змістово-цільову, процесуальну, діагностувальну. *Розроблено* технологію формування в учнів початкової школи умінь роботи з даними, що охоплює визначену мету і завдання вивчення змістової лінії «Робота з даними» для кожного класу початкової школи, матрицю з переліком конкретних умінь роботи з таблицями

і діаграмами, якими мають оволодіти здобувачі освіти, та заплановані результати навчання, систему завдань, яка сприятиме формуванню зазначених умінь, та методичні рекомендації щодо організації ходу навчання та способів взаємодії учасників освітнього процесу;

- *розроблено та упроваджено* технологію моделювання підсумкових робіт для здійснення моніторингу навчальних досягнень випускників початкової школи з мовно-літературної, математичної і природничої галузей; показники вимірювання особистісних характеристик навчальних досягнень; проведено операціоналізацію комплексних діагностувальних завдань: вказано уміння й елементи знань, що підлягають перевірці з певної освітньої галузі; уточнено кожний можливий результат виконання завдання у площині «досягнення – вимірники». *Розроблено інструментарій оцінювання особистісних і навчальних досягнень учнів з курсу «Я досліджую світ» за освітніми галузями: природнича, технологічна, здоров'язбережувальна, історична, громадянська;*

- *набули подальшого розвитку:* змістове наповнення взаємопов'язаних макроетапів роботи з текстом за такою структурою: зміст прогнозування, смислові опори у тексті (дитячій книжці), результативність прогнозування; визначено провідні групи прогностичних умінь на кожному з етапів: дотекстової; власнетекстової і післятекстової діяльності; концептуальна основа навчальної технології формування у молодших школярів навичок медіаграмотності, в якій інтегровані три концепти медіаосвіти (медіаобізнаність, медіакультура, медіабезпека) для забезпечення балансу між медіаосвітнім процесом і розвитком творчого потенціалу дитини; комплекс умінь, пов'язаних із дослідженням науково-художніх текстів: самостійно ознайомлюватися з текстом; орієнтуватися в його змісті; визначати тему; називати ознаки, які вказують на приналежність тексту до науково-художнього; виділяти і розкодовувати графічну інформацію, що міститься в тексті; перетворювати графічну інформацію в текстову; пояснювати, зв'язок із ілюстративним матеріалом; знаходити, розрізняти в текстах різнорідну інформацію, пояснювати її суть; формулювати нескладні висновки, спираючись на текст, знаходити аргументи, що підтверджують висновки; здійснювати смислову компресію змісту тексту; висловлювати власне судження щодо змісту тексту;

- *розширено* наукові уявлення про дефінітивну характеристику поняття технологій навчання на основі порівняльного аналізу вітчизняних і зарубіжних практик; про технології оцінювання навчальних й особистісних досягнень учнів як невід'ємного складника дидактичної системи початкової освіти: обґрунтована функціональна залежність контрольної-оцінювальної діяльності від пріоритетних цілей початкового навчання, виявлено умови позитивного впливу цієї діяльності на забезпечення якості початкової освіти;

- *удосконалено* методику формування прогностичних умінь молодших школярів з урахуванням циклів навчання в початковій школі, особливостей опрацювання художніх та інформаційних текстів, регулятивних функцій тексту, довідково-ілюстративного апарату дитячих книжок.